Bijlage 1

Behorende bij raadsvoorstel RVB21-0059 Wijziging Gedragscode privacy en publicatie persoonsgegevens gemeenteraad Bergen op Zoom 2021

Nadere toelichting op onderdeel A van de uitwerking van het raadsvoorstel:

Een gedragslijn vaststellen voor het verwerken van persoonsgegevens als het gaat om personen die gebruik maken van het spreekrecht tijdens openbare vergaderingen en het uitzenden van openbare vergaderingen

1. Openbaarheid van de vergaderingen

Het inspreken in onze beeldvormende vergaderingen vindt plaats in het openbaar en wordt live uitgezonden. Het is niet mogelijk om in een openbare vergadering anoniem in te spreken. Het ontlenen van rechten aan de Europese Algemene Verordening Gegevensbescherming (hierna: AVG) c.q. een bepaling in de gedragscode inzake vooraf expliciet toestemming verlenen, staat de openbaarheid van de vergaderingen niet in de weg. Wel kan aan de orde zijn om passende alternatieven voor toestemming aan te bieden, zoals:

1. de mogelijkheid om in de openbare vergadering een tekst uit te spreken zonder daarbij in beeld te komen.
2. de mogelijkheid om de boodschap op schrift over te brengen waarbij persoonsgegevens van de afzender kunnen worden geanonimiseerd. Dit als een inspreker geen toestemming wil verlenen voor zowel live uitzenden als publiceren (achteraf) op de website.
3. de mogelijkheid om opnamen achteraf te publiceren zonder bijdragen van de insprekers. De leverancier van de videoverslaglegging van de vergaderingen van onze gemeente kan dit inderdaad technisch uitvoeren.

2. Wel of niet vooraf expliciet toestemming verlenen

<u>Optie 1</u>

Meerdere gemeenten hebben in hun gedragscode vastgelegd niet alleen vergaderingen zonder toestemming live uit te zenden maar de opnamen vervolgens ook zonder toestemming te publiceren.

Daarbij bepaalt de betreffende gedragscode dan (kort gezegd) met name dat personen die gebruik maken van het spreekrecht, dit welbewust doen en in het openbaar en impliciet toestemming geven voor publicatie.

De Functionaris Gegevensbescherming van onze gemeente (hierna FG) heeft aangegeven dat het geen uitgemaakte zaak is dat dit kan en eerder - als is het uit voorzorg - zogezegd nog moet worden aangenomen dat het wettelijke belang van openbaarheid niet zo ver strekt dat opnamen ook zonder toestemming kunnen worden gepubliceerd. Indien de gemeente er voor kiest dat men door openbaar gebruik van het spreekrecht ook impliciet toestemming geeft voor publicatie, dient hier volgens de FG vooraf door de griffie wel expliciet op te worden gewezen. Naar het oordeel van de FG zouden dan ook alternatieven moeten worden geboden. Bijvoorbeeld de eerdergenoemde mogelijkheden om:

- de boodschap op schrift over te brengen waarbij persoonsgegevens van de afzender kunnen worden geanonimiseerd, of om;
- opnamen te publiceren zonder bijdragen van de insprekers.

Zodoende kunnen insprekers dan ook niet anoniem (openbaar/live) inspreken maar worden bijdragen van sprekers wel alleen met instemming of anders anoniem gepubliceerd.

Over bovenstaande optie is ook een externe deskundige geraadpleegd (docent op het terrein van de AVG, ook specifiek voor griffies). Deze heeft aangegeven dat het feit dat iemand gebruik maakt van het spreekrecht, nog geen toestemming is als bedoeld in de AVG. Die verwacht van welbewustheid toch wel iets meer. Naar het oordeel van deze deskundige zou het beter zijn deze toestemming expliciet te vragen (formulier invullen); in 99,9 % van de gevallen zal dat geen punt opleveren. Dit geldt zeker voor gepubliceerde tekst. Daarvoor geldt namelijk dat die kunnen worden ‘gecrawld’ (doorzocht) door zoekmachines, met als gevolg eeuwige roem voor de inspreker. In dit geval ziet de deskundige voor publicatie (zonder toestemming) geen noodzaak als bedoeld in de AVG.

Optie 2

Een tweede optie is om de insprekers vooraf expliciet toestemming te laten verlenen voor zowel het live uitzenden, als het (nadien) publiceren. Als een inspreker deze toestemming niet wil verlenen, zou de mogelijkheid moeten worden geboden om de boodschap op schrift over te brengen waarbij persoonsgegevens van de afzender kunnen worden geanonimiseerd.

Optie 3

Lijn VNG

In de Gemeentewet zijn voorschriften opgenomen met betrekking tot de openbaarheid van raadsvergaderingen (artikel 23). De gemeenteraad behoort immers als volk vertegenwoordigend orgaan in de openbaarheid te vergaderen. Het maken van camerabeelden teneinde een openbare raadsvergadering via internet live uit te zenden, draagt bij aan een toegankelijke, laagdrempelige en transparante lokale politiek. Om deze reden is het live uitzenden van de raadsvergadering via de gemeentelijke website verenigbaar met het doel.

Het opslaan van de beelden om deze integraal op internet te kunnen plaatsen is een andere verwerking dan het live uitzenden van een gemeenteraadsvergadering. Het opslaan en nadien (blijvend) publiceren van de beelden is een ingewikkeld vraagstuk door de toetsing aan het noodzakelijkheidsvereiste. Hier bestaat veel discussie over.

Openbaarheid is in de lijn van de VNG het uitgangspunt. Vervolgens adviseert de VNG aandacht te besteden aan de praktische uitwerking van de vereisten uit de AVG op gebied van het informeren van betrokkenen, het verlenen van toestemming voor publicatie en de noodzakelijkheid van openbaarmaking van de persoonsgegevens. Zo kan er onderscheid gemaakt worden tussen het opnemen van het publiek, de politieke ambtsdragers en de insprekers. De VNG heeft hiervoor handreikingen gegeven.

Standpunt FG

Het standpunt dat de FG heeft kenbaar gemaakt volgt de lijn van de VNG en kan als volgt worden weergegeven.

In het algemeen wordt ervan uitgegaan dat het live uitzenden van beelden een andere verwerking van persoonsgegevens is dan het publiceren van opgenomen beelden. Voor beide geldt dat alle betrokkenen hierover vooraf geïnformeerd dienen te worden.

Het live uitzenden kan naar het oordeel van de FG zonder toestemming van alle betrokkenen plaatsvinden gelet op het belang van openbaarheid van vergadering zoals genoemd in artikel 23 Gemeentewet.

Er kan echter niet zonder meer worden aangenomen dat dit wettelijk vastgelegde belang van openbaarheid van vergadering ook zo ver strekt dat opnamen vervolgens ook zonder toestemming kunnen worden gepubliceerd.

Uiteraard moet zoveel mogelijk openbaarheid worden betracht maar gelet op met name de “noodzakelijkheidsvereisten” uit de privacywetgeving lijkt het de FG aangewezen onderscheid te maken tussen de twee verwerkingen en daarbij ook tussen politieke ambtsdragers en insprekers (en eventueel ook publiek).

Met betrekking tot politieke ambtsdragers kan de FG zich voorstellen dat, gelet op hun publieke functie en het belang van openbaarheid, publicatie ook niet onevenredig wordt geacht en aan politieke ambtsdragers dan ook geen toestemming wordt gevraagd voor publicatie.

Met betrekking tot insprekers lijkt toestemming voor de FG wel een aangewezen grondslag voor publicatie van opnamen. Een alternatief voor het vragen van toestemming is de opnamen zonder de bijdragen van de insprekers / alleen de opnamen van politieke ambtsdragers te publiceren.

Het is tot slot verstandig de techniek erop in te richten dat publiek niet in beeld wordt gebracht of op zodanige afstand dat betrokkenen niet herkenbaar zijn zodat hiervoor in ieder geval geen toestemming hoeft te worden gevraagd, aldus de FG. Dat is overigens in de raadszaal van Bergen op Zoom het geval.